

**НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ
ФАКУЛТЕТА БЕЗБЕДНОСТИ
УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ**

Одлуком Наставно–научног већа Факултета безбедности број 60/19 од 02.02.2016. године именована је Комисија за оцену докторске дисертације кандидата **мс Драгише Јуришића** под насловом: **„Могућности Оружаних снага Босне и Херцеговине у пружању помоћи цивилним властима у ванредним ситуацијама“**, у следећем саставу:

- 1) Др Владимир Јаковљевић, редовни професор
- 2) Др Зоран Кековић, редовни професор
- 3) Др Слободан Мишовић, редовни професор у пензији

Комисија је темељно прегледала и проучила наведену докторску дисертацију и на основу изнетог мишљења чланова Комисије Наставно – научном већу подноси следећи:

РЕФЕРАТ

о завршеној докторској дисертацији

I Основни подаци о кандидату и дисертацији

Драгиша Јуришић рођен је 1973. године у Српцу, Република Српска, Босна и Херцеговина. У с. Разбој је завршио основну школу а Војну гимназију 1992. године у Београду. У Београду је завршио и Војну академију 1996. године. Од 1996. године радио је у Војсци Републике Српске, а од 2006. године запослен је у Оружаним снагама Босне и Херцеговине где и сада ради. На Факултету безбедности у Београду је 2010. године стакао звање „мастер менаџер безбедности“ темом „Могућности одговора града Бања Луке на терористички напад“. Докторске студије на Факултету безбедности

уписао је 2010. године, а пријаву за израду докторске дисертације поднео је 11.02.2013.

Кандидат је објавио већи број научних и стручних радова:

1. *Компјутерске симулације као савремени начин обуке снага корпоративне безбједности*, Зборник радова V научног скупа “Дани безбједности” на тему: “Развој система безбједности и заштите корпорација – Факултет за безбједност и заштиту, УДК 005.574:334.726]:[335.5:004.7, Бања Лука, 2011, стр. 123-138.
2. *Снаге проширеног одговора у заштити и спасавању на нивоу локалне заједнице у Републици Српској*, Значења, година XXVII, број 69, УДК 355/359, Добој, мај 2011. године, стр.133-148.
3. *Геополитичка позиција Босне и Херцеговине- “Енергополитика” и ракетни штит*, Зборник радова, Међународна конференција “Босна и Херцеговина у савременом геополитичком окружењу”, Кратки научни чланак, УДК 327::911.3(497.6), Бања Лука, 25 фебруар 2011. године, стр. 249-256.
4. *Волонтеризам као дио система заштите и спасавања*, Наука, ИССН 1986/504X, УДК 001, год. II, вол. 2, Но 1-3/2011, Оригинални научни рад, УДК: 37.068(497.6), Павловић Универзитет, Бијељина, 2011. године, стр. 83-100.
5. *Компјутерске симулације као интегрални део система планирања и организације спортских догађаја*, Зборник радова, Међународни научни скуп на тему “Млади и насиље у спорту у Републици Српској – Босни и Херцеговини обезбјеђење спортских догађаја”, Претходно саопштење, УДК: 681.3:347.56:796.093, Бања Лука, 2011. године, стр. 406-416.
6. *Незапосленост као фактор угрожавања људске безбедности*, Зборник радова с научног скупа на тему “Актуелни тренутак незапослености у Републици Српској”, Прегледни рад, УДК: 331.56:342.22, Бања Лука, 2011. године, стр. 251-258.
7. *Subversive activities against Serbs and Serbia*, Тематски Зборник радова међународног значаја са Међународног научног скупа, „Дани Арчибалда Рајса“, Београд, 2013, Том III, Vol. III, стр.439-446.
8. *Critical Infrastructure Protection in Bosnia and Herzegovina and role of the military*, Зборник радова “National Critical Infrastructure Protection regional perspective”, Faculty of Security and ICS, Београд, децембар 2013. године, стр. 167-177.

9. *Еволуција цивилног планирање за ванредне ситуације НАТО-а са освртом на БиХ*, Годишњак Факултета безбедности, Факултет безбедности, Београд, 2013. године
10. *Употреба компјутерских симулација за потребе система заштите и спасавања у Босни и Херцеговини*, Војно дело, Београд, 2013, vol. 65, бр. 2, стр. 111-131.
11. *Војска као последњи ресурс у ванредним ситуацијама са освртом на Оружане снаге БиХ*, Зборник радова са 7. међународне знанствено-стручне конференције „Дани кризног управљања“, 22-23.мај 2014. године, Велика Горица, стр. 107-118.
12. *Цивилно-војна сарадња у Босни и Херцеговини*, Зборник радова са трећег међународног научног скупа „Катастрофе: превенција и санирање последица“, март 2015. године, Брчко, стр. 330-344.
13. *Availability of Information About Civil Defense On Web-Presentations In Bosnia And Herzegovina*, Зборник радова прве међународне научне конференције, сигурна Србија: Управљање кризама и ванредним ситуацијама – теорија и пракса, Национална асоцијација за безбедност и кризне и ванредне ситуације, Безбедна Србија, Београд, стр. 88-99.
14. *Wahhabism as a Militant Form of Islam on Europe's Doorstep*“, у међународном часопису *Studies in Conflict and Terrorism*, Volume 35, Issue 9, 2012. године, стр. 650-663.

Аутор је књиге „Чувари заветног ковчега“ и монографије „Бања Лука, тероризам и одговор“.

Докторска дисертација кандидата мс Драгише Јуришића под насловом: „*Могућности Оружаних снага Босне и Херцеговине у пружању помоћи цивилним властима у ванредним ситуацијама*“ написана је на укупно 266 страна основног текста. У попису коришћене литературе наведено је укупно 272 библиографских јединица и то 167 књига, монографија, саопштења на конференцијама, мастер радова, магистарских теза и докторских дисертација, 28 анализе и извештаја, 32 Службених листова/новина и закона, 45 извора са интернета, међу којима је бројна стручна и научна литература из области заштите и спасавања, места и улоге војске у пружању помоћи цивилним властима у ванредним ситуацијама. Од све наведене литературе 54

референце су на енглеском језику. Дисертација садржи 55 табеле, 14 шема, 7 слика и 23 графикана.

Докторска дисертација садржи седам међусобно повезаних основних поглавља: Увод (стр.1-6); Теоријско-методолошки оквир истраживања (стр. 7-23); Стање Оружаних снага Босне и Херцеговине (стр.24-92); Стање система заштите и спасавања у Босни и Херцеговини (стр.93-133); Оружане снаге Босне и Херцеговине у пружању помоћи цивилним властима у ванредним ситуацијама (стр.134-236); Упоредна анализа експертског интервјуа са припадницима оружаних снага и представницима цивилне власти (стр. 237-258); Закључна разматрања и препоруке (стр. 259-266); Литература (267-286) и попис графикана, табела, шема, слика и скраћеница коришћених у раду (287-294).

II Предмет и циљ докторске дисертације

Основни предмет овог истраживања јесте управљање, руковођење и командовање, обука и опремање ОС БиХ за ангажовање на помоћи цивилним властима у ванредним ситуацијама, уз поштовање одговарајућих процедура, и остваривање потребног нивоа сарадње и координације са цивилним структурама у БиХ у свим фазама управљања ванредним ситуацијама.

У образложењу проблема истраживања кандидат полази од чињенице да систем заштите и спасавања представља део система унутрашње безбедности државе, односно подсистем система унутрашње безбедности, али и заокружен систем са свим организацијским и функционалним елементима који га чине. Односно, он омогућава да држава оствари своје право самозаштите у случају епидемија, елементарних непогода, ради заштите човекове околине и сл. Овај систем, поред цивилне заштите као његовог кључног саставног дела, обухвата органе, установе и предузећа који се по природи редовне делатности баве праћењем стања у одређеним областима након проглашења природне или друге несреће, активирају и стављају на располагање за заштиту и спасавање. У ове организације, поред осталих спада и војска, која у складу са својом законском обавезом и стриктно утврђеном процедуром, помаже цивилним властима у ванредним ситуацијама.

Данас је сасвим уобичајено за војске широм света да буду ангажоване на задатку задатака пружања хуманитарне помоћи у случају природних или техничко-технолошких опасности.

Анализирајући садржаје законских одредаба о задацима оружаних снага земаља у окружењу, видљиво је да су све те државе у задатке својих војски уврстиле готово све наведене задатке, а посебно се истиче помоћ цивилним властима у случају природних или других врста опасности. У тим случајевима војска обавља задатке као што су: одржавање реда, обезбеђење хране, медицинских и других ресурса, одржавање комуникације и омогућавање разних врста превоза и транспорта. Помоћ цивилним властима се огледа и кроз обезбеђење мера безбедности током великих друштвених догађаја, али и услед пораста претњи безбедности. Као пример може послужити обезбеђење Олимпијских игара у Лондону где је преко 11.000 припадника војске Велике Британије било задужено за безбедност на Олимпијским играма. Поред тога, средства противваздушне одбране била су распоређена широм Лондона како би се спречили било какви напади из ваздуха, а било је и 6.000 војника у резерви. Исто тако, убиства новинара листа Шарлие Хебдо у Француској и напад у Паризу крајем 2015. године, те терористичке претње у Белгији, биле су окидач да се и војне снаге Француске и Белгије нађу на улицама градова.

Употреба војске у ванредним ситуацијама подразумева разумевање места и улоге оружаних снага у систему заштите и спасавања, али и сасвим другачији начин обуке, организације и рада оружаних снага. ОС БиХ, које су настале 2006. године, имају, као једну од мисија, и помоћ цивилним властима у ванредним ситуацијама. Као младе оружане снаге и као нова снага безбедности БиХ, оне представљају и додатну снагу система заштите и спасавања на њеној целој територији. Имајући у виду да су системи заштите и спасавања у надлежности ентитета, ОС БиХ представљају једини елемент са државног нивоа који има улогу заштите и спасавања.

Спроведено истраживање допринело је, на теоријском нивоу, научном опису и разјашњењу појмовног и терминолошког апарата за активности заштите и спасавања и учешћа војске у тим активностима. Објашњавањем и описивањем задатака, метода, организације, координације и значаја употребе Оружаних снага БиХ у пружању помоћи цивилним органима у ванредним ситуацијама дат је одређени допринос обогаћивању теорије у вези са активностима које улазе у спектар рада како цивилних структура у систему заштите и спасавања тако и места и улоге Оружаних снага БиХ у одговору на ванредне ситуације.

На практичном нивоу, резултати истраживања допринели су бољем разумевању ове проблематике, што је од великог значаја за развијање ефикасних и ефективних

процедура за ангажовање Оружаних снага БиХ у ванредним ситуацијама. Осим тога, анализом доктринарних докумената, организација, искустава и метода деловања Оружаних снага БиХ до сада као и деловања војски земаља у окружјењу у ванредним ситуацијама те употребе војске од стране УН, ЕУ и НАТО у помоћи цивилним структурама у ванредним ситуацијама створиле су се теоријске основе за доградњу доктринарних докумената у БиХ на свим нивоима усмерених ка побољшању употребе Оружаних снага БиХ у пружању помоћи цивилним властима у ванредним ситуацијама.

Концепт система заштите иу спасавања у БиХ те место и улога Оружаних снага БиХ у том систему захтева усаглашавање државног законодавства са постојећим светским стандардима али и усаглашеност законодавства између државног и ентитетских и кантоналних нивоа власти у БиХ. На основу добијених резултата истраживања изведени су и одређени закључци који би требали да се искористе за ревизијање и унапређење постојећег модела ангажовања Оружаних снага БиХ у пружању помоћи цивилним властима у ванредним ситуацијама.

III Основне хипотезе од којих се полази у истраживању

Један од задатака ОС БиХ је и њихово ангажовање у помоћи цивилним властима у случају природних и других несрећа, али и у другим условима када цивилне структуре власти нису у могућности да одговоре на одређене опасности са својим постојећим капацитетима, односно када не поседују капацитете за одговор. Специфичност овог задатка ОС БиХ се пре свега односи на питање ангажовања ОС БиХ на властитој територији и начин креирања цивилно-војних односа који треба да доведу до квалитетне и свеобухватне цивилно-војне сарадње у склопу које је помоћ цивилним властима у ванредним ситуацијама један од основних елемената за оправдавање постојања ОС у БиХ као једине снаге на нивоу БиХ која има оперативне способности да одговори у ванредним ситуацијама. Из тих разлога, а у односу на предмет и проблем истраживања, успостављена је генерална хипотеза и четири посебне хипотезе.

Генерална хипотеза:

Оружане снаге БиХ треба да унапреде, поред обуке и опремања, сарадњу и координацију са цивилним властима у припреми и реализацији одговора на ванредне ситуације, док цивилне власти морају укључити ОС БиХ у процес планирања одговора на ванредне ситуације и бити боље упознате са њиховим могућностима и легислативом за њихово ангажовање.

Посебне хипотезе:

1. Досадашња искуства ОС БиХ и других земаља и организација у окружењу и шире, у пружању помоћи цивилним властима у ванредним ситуацијама, нису довољно искориштене за унапређење улоге ОС БиХ у помоћи цивилним властима у ванредним ситуацијама.
2. Активности ОС БиХ, као јединој оперативној снази система заштите и спасавања у БиХ на државном нивоу, нису у довољној мери пропраћене адекватним стандардним оперативним процедурама и легислативом.
3. Обука и опремање ОС БиХ за помоћ цивилним властима у свим фазама управљања ванредним ситуацијама у БиХ нису на потребном нивоу.
4. ОС БиХ нису у довољној мери укључене у процесе планирања, припрема и одговора на ванредне ситуације унутар система заштите и спасавања БиХ у односу на њихове могућности.

У закључним разматрањима дисертације, посебна пажња посвећена је објашњењу резултата истраживања, те је констатовано да су све хипотезе од којих се пошло у истраживању научно потврђене или делимично потврђене, са чиме је сагласна и ова Комисија.

Начин истраживања и избор метода одређени су дефинисаним проблемом истраживања, теоријским и операционализованим предметом истраживања, претпостављеном хипотетичком основом и комплексношћу предмета истраживања. Комплексност истраживаног феномена, хипотетички оквир и постављени циљеви истраживања опредељују комплементарну примену више метода за прикупљање

искуствене евиденције и за њену анализу (историјско-компаративни, статистички, метод испитивања, метод анализе и синтезе, индуктивно дедуктивни метод, метода генерализације).

Због комплексности проучаваног феномена, с циљем постизања што већег степена поузданости и обухватности, ово истраживање је обухватило како анализу различитих извора података, како војних тако и цивилних а као основни истраживачки методи кориштене су метода анализе садржаја и експертски интервју.

У теоријском делу истраживања, примењена је квалитативна анализа научне, доктринарне и стручне литературе и друге релевантне грађе из области заштите и спасавања, управљања ванредним ситуацијама те места и улоге војски у систему заштите и спасавања. Коришћена и анализирана је домаћа литература као и истраживачка искуства (већи број стручних књига, монографија, студија, доктринарних докумената, приручника и чланака).

Када се говори о претходним истраживањима, кандидат истиче постојање већег броја радова који се баве питањем цивилно-војних односа. Ту се посебно истичу радови Хантингтона, Јановица, Финера, са средине XX века, да би се у новије време појавили радови Тагарева, Фивера, Ребеке Шиф, Деша, Бланда и др. Сви они са своје позиције разматрају питања цивилно-војних односа, али нико од њих се не бави питањима цивилно-војне сарадње у ванредним ситуацијама.

Кандидат констатује да се, местом и улогом оружаних снага у пружању помоћи цивилним властима у ванредним ситуацијама озбиљно баве готово све развијене државе. Том облашћу се посебно баве међународне институције попут Уједињених нација (УН), истраживачки институти попут Штокхолмског међународног института за мировна истраживања (SIPRI – Stockholm International Peace Research Institute) или Центра за демократску контролу оружаних снага из Женева (DCAF – Democratic Control of Armed Forces). У њиховим публикацијама је могуће пронаћи одређене анализе и статистичке податке везане за ангажовања оружаних снага у ванредним ситуацијама, али се они, пре свега, односе на ангажовање оружаних снага појединих држава у иностранству, остављајући државама суверено право да саме одлучују о ангажовању оружаних снага на властитој територији, али уз поштовање основних начела демократских цивилно-војних односа.

Када је у питању БиХ, тема „Могућности Оружаних снага БиХ у пружању помоћи цивилним властима у ванредним ситуацијама“, не представља први покушај да

се сагледа место и улога ОС БиХ у овим активностима. Током 2012. године Федерална управа цивилне заштите (ФУЦЗ) у ФБиХ расписала је јавни позив за израду студије на основу које ће се изградити и операционализовати одговарајуће процедуре за пружање помоћи ОС БиХ у поступку ангажовања ОС БиХ у помоћи цивилним властима у заштити и спасавању. Овај пројекат је прихватио Факултет политичких наука у Сарајеву и урадио Студију под називом „Израда и операционализација процедура у поступку ангажовања Оружаних снага Босне и Херцеговине у помоћи цивилним властима у заштити и спасавању“. У складу са Пројектом требало је да се примене три типа упитника и то један за „политичке структуре“, један за „стручну јавност, у БиХ и један за припаднике хеликоптерских јединица ОС БиХ. На жалост, упитник намењен ОС БиХ није реализован јер су се тражили подаци који имају степен класификације „поверљиво“, док је од двадесет дистрибуираних упитника, за представнике највише извршне и законодавне власти у БиХ, уредно попуњено и враћено четири. Једино је квалитетна анализа била могућа кроз 157 враћених и уредно попуњених упитника намењених „стручној јавности“ у БиХ. Имајући све наведено у виду, може се говорити о делимичном испуњењу циљева Студије. Кроз анализу докумената и ставова „стручне јавности“ у БиХ, дати су и одређени предлози, али без ставова и импута ОС БиХ резултати овог истраживања могу бити само делимично релевантни за ову докторску дисертацију.

Поред овог истраживања, на Универзитетима у БиХ није било докторских радова који су се односили на тему цивилно-војне сарадње у ванредним ситуацијама, док су се поједини сегменти из те области могли пронаћи у појединим магистарским и специјалистичким радовима одбрањеним на Факултету политичких наука у Сарајеву. Ипак, то су радови који сагледавају само поједине сегменте помоћи ОС БиХ цивилним властима у ванредним ситуацијама и сви су усмерени на посматрање проблематике из угла ОС БиХ не уважавајући ставове и мишљења цивилних структура којима се пружа помоћ.

На другим Универзитетима у земљама у окружењу (Словенија, Хрватска, Црна Гора, Македонија и Србија), након детаљног прегледа електронских база, кандидат констатује да не постоје докторски радови који се баве питањем цивилно-војне сарадње у ванредним ситуацијама. Могуће је наћи докторске и магистарске радове који се баве цивилно-војним односима и контролом оружаних снага, али не и сарадњом у ванредним или другим кризним ситуацијама. На Универзитету у Љубљани је

одбрањено неколико дипломских радова који се баве питањем цивилно-војних односа и цивилно-војне кооперације. На Универзитету у Београду, кандидат, није пронашао докторске или магистарске радове који се баве питањем цивилно-војне сарадње у ванредним ситуацијама, али је било могуће пронаћи неколико специјалистичких и магистарских радова који су се бавили појединим сегментима из области цивилно-војне сарадње у ванредним ситуацијама.

У емпиријском делу истраживања, коришћена је метода анализе садржаја. Ова метода је коришћена да се анализом законских прописа, прикупе релевантни подаци о свим аспектима законског регулисања питања заштите и спасавања у БиХ као и законских основа за рад и функционисање ОС БиХ. Као предмет анализе садржаја коришћени су разни планови институција који учествују у процесу помоћи цивилним властима у ванредним ситуацијама, али и планови цивилних власти како би се увидео узајамни однос и анализирали постојећа решења, како она законска, тако и у планским документима. Посебно су се анализирали годишњи извештаји о раду Министарства одбране БиХ, Федералне управе цивилне заштите (ФУЦЗ) и Републичке управе цивилне заштите (РУЦЗ).

Техником експертског интервјуа прикупили су се потребни ставови, мишљења и обавештења од две групе испитаника. Прву групу испитаника чинили су припадници ОС БиХ који су на таквим дужностима да могу одлучивати о употреби својих снага за помоћ цивилним властима у ванредним ситуацијама. То су пре свега официри за цивилно-војну сарадњу од нивоа батаљона до Министарства одбране БиХ. Другу групу испитаника чинили су припадници цивилних власти, односно припадници цивилне заштите у БиХ. За сваку групу испитаника направљен је сличан концепт разговора, имајући у виду различите податке који се планирају добити. Иако су за сваку групу питања била спецификована и свакој групи испитаника су постављена питања сврстана у четири оквирне групе:

1. Питања о цивилно-војној сарадњи,
2. Питања о обуци,
3. Питања о ресурсима и капацитетима за реаговање у ванредним ситуацијама,
4. Питања о проблемима који постоје за остварење боље сарадње цивилних структура и ОС БиХ.

У овом случају коришћен је писмени експертски интервју. Основни разлог за коришћење методе експертског интервјуа је тај што у ОС БиХ као и цивилним

структурама постоји мали број људи који су директно везани за цивилно-војну сарадњу у ванредним ситуацијама. Код ових интервјуа се пошло од тога да испитаници имају одређено искуство на основу кога могу да дају одговоре. Писмени експертски интервју је коришћен, пре свега, јер су одговори требало да буду прикупљени на целој територији БиХ што са економске стране није било изводљиво, те су питања за интервју достављена поштом на адресе свих општина, кантона и управа цивилне заштите, са молбом да на њих одговоре лица одговорна за цивилну заштиту, односно заштиту и спасавање у општинама, кантонима и управама. У ОС БиХ су питања за интервју достављена службеном поштом на одобрење у Министарство одбране БиХ. Након одобрења Министарства одбране БиХ, Заједнички штаб ОС БиХ (ЗШ ОС БиХ) је написао наредбу и у јединицама ранга батаљона и бригаде, сви официри за цивилно-војну сарадњу и официри за операције, добили су одобрење да дају своје одговоре на постављена питања.

IV Кратак опис садржаја дисертације

У уводу дисертације (стр.1-6) дат је кратак приказ стања система заштите и спасавања у БиХ, место и улога Оружаних снага БиХ у том систему, преглед досадашњих истраживања ове тематике и преглед рада по поглављима.

Теоријско-методолошки оквир истраживања (стр. 7-23), као прво поглавље, формулисани су проблем и предмет истраживања, циљеви истраживања, хипотетички оквир, методе и технике истраживања, очекивани резултати и научни допринос истраживања.

Предмет другог поглавља „**Стање Оружаних снага Босне и Херцеговине**“ (стр.24-92), описан је настанак ОС БиХ, њена тренутна структура, састав и задаци. Овде су представљена и искуства употребе војске у ванредним ситуацијама у земљама у окружењу, Европској унији (ЕУ), УН и Северноатлантском савезу (НАТО). Представљене су и досадашње активности ОС БиХ на пословима помоћи цивилним властима у ванредним ситуацијама у БиХ од формирања ОС БиХ 2008. до 2014. године чиме се показала оправданост овог задатка Оружаних снага БиХ. Анализирано је и питање цивилно војних односа у савременим условима и како се исти примењују у БиХ те какав утицај имају на место и улогу Оружаних снага БиХ у пружању помоћи цивилним властима у ванредним ситуацијама.

У трећем поглављу **„Стање система заштите и спасавања у Босни и Херцеговини“** (стр.93-133), представљен је систем заштите и спасавања у БиХ. Представљен је координацијски ниво, односно начин координације системом заштите и спасавања на нивоу БиХ од стране Министарства безбедности БиХ, Сектор за заштиту и спасавање. Представљени су и ентитетски системи заштите и спасавања као и систем заштите и спасавања БД БиХ. Анализиране су сличности и разлике између система заштите и спасавања у ентитетима. Посебно место у овом поглављу је посвећено изворима угрожавања БиХ чиме се јасно указује на опасности које прете и на које морају, поред цивилних структура, бити спремне и Оружане снаге БиХ као један од учесника система заштите и спасавања у БиХ.

Четврто поглавље **„Оружане снаге Босне и Херцеговине у пружању помоћи цивилним властима у ванредним ситуацијама“** (стр.134-236), тежишно описује место и улогу ОС БиХ у свим фазама управљања ванредним ситуацијама (ублажавање, спремност, одговор и опоравак). Након анализе легислативе и питања војске као „последњег ресурса“, детаљно је анализиран процес обуке у ОС БиХ са аспекта помоћи цивилним властима у ванредним ситуацијама. Након тога, анализирани су људски, материјални и ресурси размештаја ОС БиХ за потребе ове мисије оружаних снага. На крају је детаљно образложен начин ангажовања ОС БиХ на помоћи цивилним властима у ванредним ситуацијама, уз појашњење система командовања ОС БиХ. Посебна пажња је посвећена односу са медијима. На крају су представљене активности које ОС БиХ подузимају на отклањању природних и других несрећа.

Пето поглавље **„Упоредна анализа експертског интервјуа са припадницима оружаних снага и представницима цивилне власти“** (стр. 237-258), је посвећено представљању резултата спроведеног полуструктуисаног експертског интервјуа у ОС БиХ и цивилним структурама ентитета задуженим за цивилну заштиту. Представљени су и анализирани резултати истраживања како са цивилним тако и са војним испитаницима. Посебно су приказани ставови и мишљења припадника Оружаних снага БиХ а посебно припадника цивилних структура те је извршена њихова успоредба и анализа чиме се тежило ка потврђивању главне и четири посебне хипотезе.

У шестом поглављу **„Закључна разматрања и препоруке“** (стр. 259-266) су дати закључци уз анализу постигнутих циљева, остварених задатака и потврђене генерална и четири посебне хипотезе, уз предлоге за унапређење могућности ОС БиХ у пружању помоћ цивилним властима у ванредним ситуацијама.

У **литератури** (267-286), систематизован је списак референци и извора релевантних за реализацију ове дисертације.

На крају, у виду прилога дат је **попис графикона, табела, шема, слика и скраћеница коришћених у раду** (287-294), што могућава лакше проналажење потребних информација и праћење излагања у докторској дисертацији.

V Остварени резултати и научни допринос дисертације

Докторска дисертација мр Драгише Јуришића имала је за циљ да истражи могућности ОС БиХ за помоћи цивилним властима у ванредним ситуацијама кроз два приступа, и то један са становишта самих ОС БиХ, а други са становишта цивилних власти.

Научни циљ истраживања је усмерен, пре свега, ка сагледавању места и улоге војске у систему заштите и спасавања и развоја цивилно-војних односа и цивилно-војне сарадње у БиХ.

Практични циљ подразумева да се на основу одређених закључака и предлога у вези са могућностима ОС БиХ за помоћ цивилним властима у ванредним ситуацијама унапреди целокупан систем заштите и спасавања у БиХ.

Кандидат је, на основу јединствене методологије, извршио анализу теоријске и доктринарне заснованости постављених хипотеза о могућностима Оружаних снага БиХ у пружању помоћи цивилним властима у ванредним ситуацијама. У емпиријском делу истраживања, кандидат је приступио реализацији експертског интервјуа. Када се ради о цивилним структурама обухваћен је широк спектар испитаника који су се бавили сарадњом са Оружаним снага БиХ у ванредним ситуацијама како у Републици Српској тако и Федерацији БиХ на свим нивоима система заштите и спасавања. Када се ради о експертима из Оружаних снага БиХ, интервјуисани су официри који се баве цивилно-војном сарадњом у готово свим батаљонима Оружаних снага БиХ као и официри који планирају и реализују операције помоћи цивилним властима у ванредним ситуацијама у тим батаљонима. Један број испитаника из Оружаних снага БиХ био је и из штабова бригада као и Оперативне команде, Команде за подршку и Заједничког штаба Оружаних снага БиХ. Тиме су покривени сви нивои од тактичког до оперативног.

Општа хипотеза потврђена је резултатима емпиријског истраживања али и резултатима добијеним у другој, трећој, четвртој и петој целини. Кандидат истиче да

результати истраживања указују на то да Оружане снаге БиХ треба да унапреде, поред обуке и опремања, сарадњу и координацију са цивилним властима у припреми и реализацији одговора на ванредне ситуације, док би цивилне власти требало да укључе Оружане снаге БиХ у процес планирања одговора на ванредне ситуације, и буду боље упознате са њиховим могућностима и легислативом за њихово ангажовање, а све у циљу унапређења места и улоге Оружаних снага БиХ у систему заштите и спасавања у БиХ.

Прва посебна хипотеза – о потреби искориштавања досадашњих искустава Оружаних снага БиХ и других земаља и организација у окружењу и шире, у пружању помоћи цивилним властима у ванредним ситуацијама – потврђена је резултатима истраживања из другог и трећег поглавља.

Друга посебна хипотеза - о недовољној пропраћености активности ОС БиХ, као оперативној снази система заштите и спасавања у БиХ на државном нивоу, адекватним стандардним оперативним процедурама и легислативом - потврђена је резултатима истраживања из четвртог поглавља, у коме је детаљно анализирана легислатива на којој почива цивилно-војна сарадња у БиХ у ванредним ситуацијама.

Трећа посебна хипотеза – о недовољном нивоу обуке и опремања Оружаних снага БиХ за помоћ цивилним властима у свим фазама управљања ванредним ситуацијама у БиХ - потврђена је резултатима истраживања треће, четврте и пете целине, у којима су анализирани обука и ресурси како Оружаних снага БиХ тако и цивилних структура из система за заштиту и спасавање.

Четврта посебна хипотеза – о недовољној укључености Оружаних снага БиХ у процесе планирања, припрема и одговора на ванредне ситуације унутар система заштите и спасавања БиХ у односу на њихове могућности – потврђена је кроз анализу система заштите и спасавања у БиХ у трећем поглављу као и кроз анализу досадашњих активности Оружаних снага БиХ у другом, и њихових могућности у четвртном поглављу.

Сходно дефинисаном предмету, проблему и циљевима истраживања, научно теоријски допринос дисертације наукама безбедности се огледа у следећем:

- изабрана је комплексна област за истраживање, мултидисциплинарна и динамична по својој природи. Приказан је значај ангажовања војске у ванредним ситуацијама али и важност поштовања принципа „последњег

ресурса“ чиме су употпуњена знања о феноменолошким странама посматраног проблема;

- дата је дефиниција појма „последњег ресурса“ те је на тај начин дат допринос изградњи појмовно-категоријалног апарата у вези са употребом оружаних снага у ванредним ситуацијама;
- дат је допринос изградњи појмовно-категоријалног апарата у вези са употребом оружаних снага у ванредним ситуацијама имајући у виду да се у домаћој литератури користе бројни и разноврсни термини за односе које се остварују између оружаних снага и цивилних структура;
- посебан допринос је дат у разумевању места и улоге оружаних снага у систему заштите и спасавања и дефинисању задатака које Оружане снаге БиХ могу реализовати у процесу пружања помоћи цивилним властима у ванредним ситуацијама;
- успостављена је јасна организација, координација и сарадња цивилних и војних структура за реализацију ефективног и ефикасног одговора на ванредне ситуације.

Тема „могућности Оружаних снага БиХ у пружању помоћи цивилним властима у ванредним ситуацијама“ је актуелна како са теоријског тако и са емпиријског аспекта. Истраживана проблематика спада у ред недовољно истраживане материје, не само код нас већ и у свету. Проблематика обрађена у овом раду, није раније обрађивана на начин на који је то кандидат учинио, чиме је дао допринос решавању актуелног и сложеног задатка. Комисија констатује да докторска дисертација кандидата мс Драгише Јуришића представља значајан допринос научном сазнању у области наука безбедности.

VI Закључак и предлог Комисије

На основу анализе и критичке оцене докторске дисертације, Комисија је једногласно закључила:

1. Докторска дисертација **„Могућности Оружаних снага БиХ у пружању помоћи цивилним властима у ванредним ситуацијама“**, кандидата мс Драгише Јуришића је урађена у складу са одобреном пријавом на коју је сагласност дало

Наставно научно веће Факултета безбедности и Стручно веће за правно-економске науке Универзитета у Београду. Предмет пријављене докторске дисертације је друштвено и научно релевантан.

2. Дисертација по свом садржају, методолошком приступу, добијеним резултатима и предложеним мерама представља свестрану, комплексну и критичку анализу места и улоге војске у систему заштите и спасавања. Кандидат полази од актуелних теоријских сазнања у области наука о безбедности, постављајући утемељене и истраживачки плодне хипотезе, које је на методолошки коректан начин испитао, дајући допринос проширивању фонда теоријског знања.

3. Поред научно-теоријског, дисертација има и друштвено-практични допринос, будући да резултати истраживања могу бити добар основ за изградњу доктринарног, нормативног и институционалног оквира употребе Оружаних снага БиХ у помоћи цивилним властима у ванредним ситуацијама.

4. На основу укупне анализе текста дисертације, кроз јасан и прегледан ток излагања изложен је низ релевантних научних и стручних информација које су систематизоване, уопштене и повезане у компактну целину, као основа за будућа истраживања. Комисија једногласно оцењује да докторска дисертација кандидата мс Драгише Јуришића представља оригинално и вредно дело настало као резултат самосталног истраживачког рада.

Имајући у виду наведене констатације и значај истраживања, Комисија позитивно оцењује урађену докторску дисертацију и једногласно Наставно научно веће Факултета безбедности Универзитета у Београду.

ПРЕДЛАЖЕ

1. Да Наставно-научно веће Факултета безбедности Универзитета у Београду прихвати позитивну оцену докторске дисертације кандидата мс Драгише Јуришића под насловом: **„Могућности Оружаних снага БиХ у пружању помоћи цивилним властима у ванредним ситуацијама“**.

2. Да стави на увид јавности оцењену дисертацију и саму оцену у законом предвиђеном року и да своју одлуку о оцени дисертације за јавну одбрану упути Већу

научних области правно-економских наука Универзитета у Београду, ради давања сагласности на исту, и

3. Да по добијеној сагласности Већа научних области правно-економских наука Универзитета у Београду, образује Комисију за одбрану и одобри јавну одбрану ове докторске дисертације.

У Београду, 22.02.2016.

КОМИСИЈА

- 1) Др Владимир Јаковљевић, редовни професор
- 2) Др Зоран Кековић, редовни професор
- 3) Др Слободан Мишовић, редовни професор у пензији